

Geen gewone verdachte

LIMBURG / De onderkoning van Roermond, de prominente (ex-)VVD'er en ex-senator Jos van Rey, krijgt binnenkort eindelijk officieel te horen waarvan justitie hem verdenkt. Analyse van een zaak met veel politieke implicaties.

Eric Vrijzen

Twee jaar geleden, op vrijdagochtend 19 oktober 2012, valt een groep rechercheurs de villa binnen van Jos van Rey (VVD) in Herten, een kerkdorp van Roermond. Ze nemen administratie, computers en digitale bestanden in beslag. Ineens staat het leven van de in Limburg zeer populaire politicus op zijn kop. De neefjes van zijn echtgenote, die toevallig in het huis logeren, krijgen de schrik van hun leven, want ook zij moeten hun mobielletjes afstaan. Rechercheurs graven in de tuin en vragen op dwingende toon waar het geld ligt.

Van Rey is op dat moment loco-burgemeester, zeg maar gerust de sterke man van de Roermondse gemeentepolitiek. In totaal zit hij al 17 jaar voor de VVD in het college van B en W. Ook is hij 24 jaar gemeenteraadslid, 18 jaar lid voor de Provinciale Staten en 14 jaar Tweede Kamerlid geweest. Er waren geruchten over corruptie. Er was zelfs een onderzoeksrapport uit 2012 waarin Staatsraad en oud-minister Winnie Sorgdrager (D66) en de Tilburgse bestuurskundige Paul Frissen 'een jarenlange schijn van belangenverstremgeling' vaststelden, maar 'geén overtreding van de gemeentelijke gedragscode'. Van Rey was daarmee politiek vrijgepleit.

Maar met die huiszoekingen komt alles in een ander licht te staan. Het Openbaar Ministerie onderzoekt die vrijdag ook zijn werkkamer op het stadhuis en raast door de woningen van zijn zoon en dochter.

Enkele dagen later treedt Van Rey af als wethouder en Eerste Kamerlid.

Spartelen

Het is nu twee jaar later en Van Rey (69) is al die tijd niet voor een rechter verschenen. Justitie heeft geen rechtszaak tegen hem geopend. Al die tijd zit Van Rey zich thuis te verbijten. Kan het Openbaar Ministerie dit wel maken? Een politicus zó in het nauw brengen en hem daarna twee jaar laten spartelen? Bij Geert Wilders zat er een half jaar tussen de 'minder, minder'-uitspraken en de aankondiging door justitie dat vervolging er waarschijnlijk aan zit te komen. De zaak tegen Van Rey is ook een politiek proces, maar de man in kwestie wordt er al twee jaar door verlamd.

Woordvoerder Wim de Bruin van het Landelijk Parket in Rotterdam ziet geen enkel probleem. 'Van Rey zit niet in het luchtledige. Hij weet heus waarvan wij hem verdenken. Hoelang het nog gaat duren voordat een strafzaak er komt? Het openbare

moment is aanstaande, maar verder kan ik daarover niets zeggen. Dit soort onderzoeken duurt nu eenmaal lang.'

Maar de Leidse parlementair historicus en voormalig PvdA-senator Joop van den Berg vindt dat Van Rey veel te lang op zijn berechting moet wachten. Hij wijst op de Wet ministeriële verantwoordelijkheid. Daarin staat wat er moet gebeuren als de Tweede Kamer een minister of een Kamerlid verdenkt van een ambtsmisdrrijf. De Kamer heeft dan slechts drie maanden de tijd om de zaak te onderzoeken en aan te brengen bij de procureur-generaal bij de Hoge Raad. Die tijd van drie maanden is kort, maar dat is bewust gedaan om te verhinderen dat de in opspraak gekomen politicus extra kan worden beschadigd door vertragingstactieken van zijn tegenstanders in de Kamer.

Van Rey was in 2012 senator, maar justitie verdenkt hem van ambtsmisdriften in zijn rol als wethouder. Daardoor kan het parlement geen strafrechtelijk onderzoek instellen, iets wat overigens nog nooit is gebeurd. Dat moet het Openbaar Ministerie doen. Het onderzoek hoeft daardoor ook niet binnen drie maanden te zijn afgerond.

Toch vindt hoogleraar Van den Berg dat justitie in de zaak-Van Rey spoed moet betrachten. 'Een ambtsdrager is nu eenmaal onevenredig kwetsbaar. Voor iedere gewone verdachte geldt dat hij onschuldig is totdat het tegendeel blijkt. Maar voor een ambtsdrager is de beschuldiging van corruptie al genoeg om hem het werken onmogelijk te maken. De publiciteit verklaart hem bij voorbaat schuldig en ontnemt hem zijn eer en goede naam.'

Van den Berg vindt dat justitie zich dat had moeten realiseren, voordat ze aan een onderzoek begon dat kennelijk niet bin-

2008: wethouder Van Rey met ontwikkelaar Van Pol (links)

Twee jaar na de inval in zijn villa is de prominente VVD'er Jos van Rey (69) nog altijd niet voor de rechter verschenen

nen een redelijke termijn was af te ronden.

Waar wordt Jos van Rey precies van verdacht? Het heeft er veel van weg dat justitie diverse kwesties op elkaar stapelt (zie 'Politiek proces begint binnenkort' op pagina 20). De hoofdzaak is mogelijke corruptie. Van Rey combineerde zijn politieke werkzaamheden altijd met zakelijke activiteiten. Hij had een bloeiend verzekeringsbedrijf en was later actief in het onroerend goed. Hij is een vermogend man en een royaal gastheer. Wie hem een beetje kent, ziet in hem geen zakkenvuller. Het is niet het geld dat hem drijft in de politiek. Het is veel sterker: het is geldingsdrang.

Roermond, 2013: huiszoeking bij ontwikkelaar Piet van Pol

Hij is de zoon van een slager in Roermond, die een eigen zaak opbouwde door keihard werken en door mensen goed te belonen die keihard voor hem wilden werken. Over zijn jeugd hing de schaduw van kinderverlamming. Hij heeft dat zelf wel eens beschreven als de bron van zijn politieke overwinningsdriften.

Hij verzette zich enorm tegen het politieke kartel van de KVP en later het CDA in het Limburg van de jaren zeventig tot en met negentig. Daarna veroverde de VVD eenzelfde positie en, jawel, Van Rey kwam terecht in een machtspositie die oude KVP-regenten niet zou misstaan.

Van Rey heeft van Roermond een aantrekkelijke stad gemaakt en de economie floreert – het halve Ruhrgebied komt er tegenwoordig shoppen. Van Rey gaat heel persoonlijk te werk en laat er geen twijfel over bestaan dat hij de dingen doordrukt, al moet de gemeenteraad er natuurlijk nog wel eventjes een stempel van goedkeuring opzetten. Zijn tegenstanders ergeren zich aan de 'Onderkoning van Roermond'. Maar anderen kijken naar het economisch resultaat van die kleine liberale driftkikker en denken: niet verkeerd.

Is Van Rey daarbij juridisch over de schreef gegaan? Hij is al meer dan dertig jaar bevriend met de plaatselijke projectontwikkelaar Piet van Pol. Hij bezocht met hem voetbalwedstrijden en logeerde nogal eens bij de familie Van Pol in hun villa aan de Côte d'Azur. Zoals dat tussen vrienden gaat: voor die overnachtingen wordt niks betaald.

De voetbalkaartjes kwamen ook niet altijd voor Van Reys rekening, maar hij betaalde dan weer het restaurant. Van Rey zegt dat hij elke traktatie of bijdrage keurig heeft gemeld in het college van B en W. Maar bronnen zeggen dat justitie een ontslagen ambtenaar heeft horen zeggen dat Van Rey soms uit Saint-Tropez terugkwam met instructies aan het gemeentepersoneel over onroerend-goedprojecten. Daarmee is omkoping niet bewezen. Hij kan best tijdens zijn vakantie op nieuwe ideeën zijn gekomen. Justitie berekent nu elke overnachting in Van Pols' woning tegen het hoteltarief in Saint-Tropez en komt tot een fabelachtig bedrag aan smeergeld dat Van Rey zou hebben ontvangen.

Spitten

Tot zover het overzichtelijke deel van de beschuldigingen. Ingewikkelder wordt het met adviesbureau Liba BV, een in Roermond gevestigd bedrijf dat eigendom is van Van Reys zoon en dochter. Doel van het bedrijf is het financieren van verkiezingscampagnes voor Van Rey en bevriende VVD'ers. Hij liet adviseursvergoedingen op de rekening van Liba storten. Ook kwam het wel voor dat ondernemers zoals Van Pol – maar

hij is zeker niet de enige – via Liba de regionale VVD-campagnes steunden. Oud-minister Sorgdrager en hoogleraar Frissen onderzochten dat in 2011. Ze vonden het niet fraai, maar ook weer niet corrupt. Het was 'zonder grote politieke betekenis'.

Justitie is nu dus al twee jaar bezig om alles nog eens door te spitten en te vergelijken met de in beslag genomen stukken. Volgens advocaat Gitte Stevens kan het Openbaar Ministerie kennelijk weinig strafbaars vinden, maar kan het zich in deze spraakmakende kwestie geen nederlaag veroorloven. Justitie trekt daarom alles uit de kast.

Stevens vertelt over een peilzender die justitie onder Van Reys auto monteerde om zijn gangen te volgen. Zijn telefoon wordt al jarenlang afgeluisterd. Via de techniek van stille sms'jes werd voortdurend in de gaten gehouden waar hij was.

En omdat Van Rey eens met de vaste telefoon bij een vriend een telefoontje pleegde naar VVD-voorzitter en oud-minister van Justitie Benk Korthals, zijn zelfs diens telecomgegevens gevorderd. Stevens: 'Van Rey zou in oktober 2012 in München een vastgoedbeurs bezoeken, maar moest afzeggen. Later hoorden we van zakenrelaties dat justitie daar een infiltrant had rondlopen die hun uitspraken over corruptie door Van Rey wilde ontlokken.' Woordvoerder De Bruin van het Landelijk Parket zegt dit niet te kunnen bevestigen: 'Het klinkt als een slechte film.'

Een vooraanstaand strafrechtjurist, tevens plaatsvervangend raadsheer bij een

Roermond, 2012: Van Rey met VVD-wethouder Raja Moussaoui (links) bij kantoor advocaat

Gerechtshof en daarom sprekend op basis van anonimiteit, noemt de inzet van bijzondere opsporingsmiddelen tegen een politicus ‘niet per se onrechtmatig’. Tegelijk is het een inbreuk op het democratisch proces. Politici moeten vertrouwelijke gesprekken kunnen voeren. Als de raadvrouw het verweer slim aanpakt, verklaart de rechter het OM in deze kwestie niet-ontvankelijk. ‘Zoiets is uitzonderlijk, maar het kan.’

De strafrechtgeleerde brengt de zaak tegen toenmalig PvdA-burgemeester van Brunssum Henk Riem in herinnering. In 1993 begon justitie een onderzoek naar steekpenningen tijdens een eerdere functie als gedeputeerde. Pas na twee jaar kwam de zaak voor en werd Riem vrijgesproken. Weliswaar stond vast dat hij zich voor advieswerk had laten betalen door bouw- en baggerbedrijven, maar politiek-bestuurlijke tegenprestaties werden niet aangetoond, en dus was er geen corruptie.

Officier van justitie mr. Hans van Atteveld in Maastricht pakte begin jaren negentig veronderstelde malversaties door Limburgse bestuurders keihard aan. Maar lang niet allemaal werden ze veroordeeld. Het eindigde met een serie vrijspraken of bijzonder lage straffen voor ‘bagateldelicten’. Zo kwam een Maastrichtse CDA-wethouder tegen wie een half jaar celstraf was geëist, er in 1997 vanaf met een maand voorwaardelijk en een boete van omgerekend 4.000 euro, omdat hij naar het oordeel van de rechter onredelijk lang op zijn berechting had moeten wachten en mede door het optreden van de officier van justitie grote imago-schade had geleden. De wethouder had een reisje naar Rome en een tripje naar Wenen gemaakt op kosten van ondernemers. Zijn politieke loopbaan was geruïneerd, maar hij hoefde niet te brommen.

Advocaat mr. Yehudi Moszkowicz is afkomstig uit Roermond en volgt de zaak op afstand. ‘Zo’n onderzoek is altijd bezwarend voor de persoon in kwestie. Op justitie rust de plicht om de schade te beperken. Het OM

BIJVANGST

Op zoek naar bewijzen van corruptie tapte justitie Van Reys telefoon. Hierdoor ontstond een nieuwe verdenking: schenden van het ambtsgeheim. Van Rey leek een kandidaat-burgemeester informatie uit de vertrouwenscommissie toe te spelen, zodat die zich beter kon voorbereiden op een sollicitatiegesprek. De kandidaat, VVD’er Ricardo Offermans, is inmiddels veroordeeld tot een taakstraf. Zijn hoger beroep dient binnenkort.

Tijdens de huiszoeking op 19 oktober 2012 werden in de woning van Van Rey zogenoemde L8-formulieren aangetroffen, waarmee volmachtstemmen kunnen worden uitgebracht. Justitie verdenkt Van Rey daarom van het ronselen van volmachten. Vele tientallen mensen die in maart 2010 in Roermond per volmacht stemden, hebben zich bij justitie in Dordrecht moeten verantwoorden. Ronselen is strafbaar: je mag kiezers niet vragen om hun ingevulde stemkaart bij je in te leveren. Maar het is niet strafbaar om mensen te helpen die zeggen dat ze helaas verhinderd zijn om hun stem op jouw partij uit te brengen. Vrijwel alle partijen pakken deze bereidwillige hulp aan kiezers op een georganiseerde manier aan.

heeft zich te houden aan de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit. Bij een politicus vooral, maar in principe bij iedere verdachte, is een langdurig onderzoek zeer schadelijk voor de reputatie van de verdachte. Als het maar niet tot een vervolging komt en ook geen sepot-besluit wordt genomen, zoals in de zaak van Van Rey, is eerdere herstel onmogelijk. Het komt dan neer op karaktermoord.’

Van Rey zegt dat hij altijd transparant is geweest in zijn contacten met ondernemers en beleggers. Hij kocht in het verleden één keer aandelen in een project, maar dat deed hij juist op verzoek van het college van B. en W. Door er persoonlijk enkele tienduizenden euro’s in te steken, liet Van Rey zien dat het gemeentebestuur erg enthousiast was over het nieuwe winkelcentrum. Vervolgens stroomden andere investeerders toe en ontstond er werkgelegenheid.

Bij de laatste raadsverkiezingen is Van Rey door de kiezers beloond voor zijn inspanningen. Het landelijke VVD-bestuur wilde hem niet meer op de lijst. Onder druk van royement trok Van Rey zich terug. Een deel van de Roermondse VVD-fractie begon een nieuwe partij, de Liberale Volkspartij Roermond (LVR), met Van Rey als lijstduwer en behaalde 10 van de 31 zetels. De andere partijen hielden de Van Rey-liberalen buiten het College.

Volgend jaar wil de LVR meedoen aan de provinciale verkiezingen. Dat kan de VVD duur komen te staan en – gezien de smalle marges in het politieke midden – kan het zelfs gevolgen hebben voor de samenstelling van de Eerste Kamer. Tot dusver was Limburg een wingewest voor de VVD. **E**